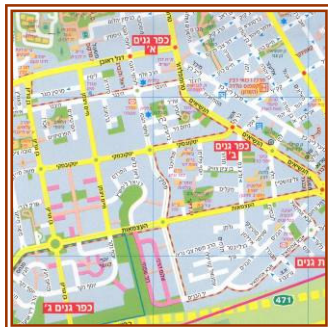

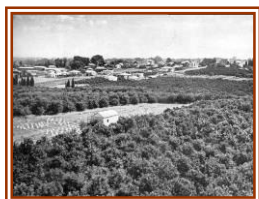
חותם שלא תם

שמונים לכפר גנים 1928 - 2008

כתיבה ועריכה: עליזה וורם
עיצוב: דבורה פסטרנק
אדר ב' תשס"ח, מרץ 2008

סמל המועצה

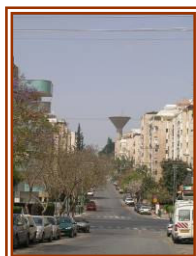
כפר גנים בשנות הארבעים

צריף משפחת דגן
ברחוב היבנר

הזמנה לטקס האיחוד של כפר גנים עם
פתח תקוה, נמסר ע"י א. הרפז

רחוב היבנר
ברקע מגדל המים

כפר קובלנץ – ברחוב העצמאות

מידע נוסף אודות כפר ניתן למצוא
בספריית שולמית שבמרכז פסג"ה
פתח תקוה

כפר גנים, השכונה הגדולה ביותר בפתח תקוה, משתרעת בחלקה הדרומי של העיר וכוללת את:

- כפר גנים א' - החלק הראשון של השכונה המתפרס מרחוב הנשיאים ועד לרחוב יהלום, ומרחוב טרומפלדור עד רחוב בן גוריון.
- כפר גנים ב' - נבנה ברובו בשנות השמונים ומתפרס מרחוב הנשיאים דרומה עד רחוב העצמאות.
- כפר גנים ג' - "העיר הירוקה", מתפרסת מרחוב העצמאות מערבה עד לנווה עוז החדשה.

השכונה נבנית על פרדסיהם של ראשוני המתיישבים בכפר גנים.

"כפר גנים" הוקמה כיוזמה חקלאית פרטית ע"י חברי ההתאחדות הלאומית העממית. היא נבנתה ביד חברה משכנת "חברת כפר גנים", ששאפה ליצור שכונת גנים מרווחת עבור עובדים וחקלאים מהעליה הרביעית. תוכניתה המקורית של "חברת כפר גנים" היה להקיף את ערי הארץ בכפרי גנים, אך רק בפתח תקוה תכניתם יצאה אל הפועל אם כי לא בצורתה המקורית. במקום גנים הוקמו משקי עזר קטנים וניטעו פרדסים.

בשנת 1922 נרכשו אדמות מערביי הכפר יהודיה וב-1927 נבנה הבית הראשון. שנה אחר כך ב-1928, החלה ההתיישבות במקום. מבנה הציבור הראשון היה בית הכנסת שנבנה ב-1931 – תרצ"א. העברת הבעלות על הקרקע התעכבה ורק בשנת 1934 קבלו אנשי כפר גנים את ה"קושינים" (כתב מחר קרקע) על אדמותיהם.

כפר גנים שימש כקו הגנה לפתח תקוה מצדה הדרומי והיתה בו חובת שמירה על כל התושבים. ב-1936 נבחר בכפר ועד מקומי ובכפר החלו לפעול מספר מוסדות לרווחת התושבים, בהם: "בנק להלוואה וחסכון חקלאי", "אגודה שיתופית לשיווק פרי" וגני ילדים.

בשנת 1951 קיבל הכפר הכרה מוניציפלית. משרד הפנים מינה מועצה "המועצה המקומית כפר גנים" שפעלה במשך 3 שנים עד 1954. בשנה זו נערכו לראשונה בחירות למועצה. בין פעולותיה הראשונות של המועצה הנבחרת היה הקמת בית הספר לילדי הכפר, לימים בית ספר "הדר" ברחוב זליג ב.ס.

בשנות החמישים יושבו בשכונה עולים חדשים מעירק ובשנות הששים נקלטה קבוצה נוספת של עולים ממוצא אנגלוסכסי. השכונה גדלה והחלה "להיבלע" בתוך פתח תקוה. בשנת 1962 אוחדה השכונה עם העיר ועובדי המועצה נקלטו כעובדי העירייה. במשך שנים שמרה השכונה על צביונה החקלאי עד שבשנות השמונים החלו להיכרת הפרדסים והבתים הקטנים פינו מקומם לרבי קומות.

בשנים האחרונות החלה להיבנות כפר גנים ג', מה שהביא לחיסולם הסופי של הפרדסים. היום כמעט לא ניתן לראות שרידים מהשכונה המקורית, למעט הצריף של משפחת דגן (כתב ב-ynet) ברחוב היבנר ובית הכנסת ברחוב לוחמי הגטאות.

רבים מהרחובות והמשעולים בשכונה מנציחים את ראשוני המתיישבים בהם: בנימין יהלום, זליג ב.ס, שמשון היבנר, יוסף פלדמן, הרב צוויק, נח מוסטבוי, יעקב ילישיביץ, שולצינגר, אברהם גפני, יעקב טולישבסקי, יוסף מרקוס, שרגא שפילברג ואחרים.

השכונה משובצת גינות נוי ושעשועים: גן הלוחם היהודי ברח' הפרטיזנים, גן רחל ברח' לוי, גן אלף ברח' וולף, גן אנליביץ ברח' אנליביץ, גן עולי הגרדום ברח' ברטנוב, גן החקלאים ברח' העצמאות, גן וולנברג ברח' סנדרוב, גן ע"ש הרב צוויק ברח' הרב צוויק, גן דניאל ליפשיץ ברח' דניאל ליפשיץ.

פ / עלייה

- מה מיוחד בצורת ההתיישבות שרצתה להקים "חברת כפר גנים", לעומת צורות ההתיישבות האחרות באותה תקופה?
- בררו את מהות הקשר בין פתח תקוה וכפר גנים.
- מה תרומתה של כפר גנים לבטחון פתח תקוה? בחזית אילו כפרים היתה? מה היה תוואי ההגנה באזור זה?
- כיצד, לדעתכם, ניתן לשמור את שנות מכתפיהם?
- האם כפר גנים היתה יכולה להמשיך במעמדה ככפר בתוך העיר פתח תקוה? הסבירו.